

Minister van Asiel en Migratie
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Cluster KAB
E-mail rac.willems@prvlimburg.nl
Ons kenmerk

Bijlage(n) 1

Behandeld Ruby van Dinther - Willems
Telefoon [REDACTED]
Uw kenmerk
Maastricht 5 juli 2024
Verzonden

Onderwerp

Stand van zaken uitvoering Spreidingswet Limburg

Geachte excellenties,

Op 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) in werking getreden. Deze wet schrijft onder andere voor dat er vóór 1 november 2024 aan u verslag van het overleg tussen de colleges van burgemeesters en wethouders, Gedeputeerde Staten en het COA wordt uitgebracht.

In aanloop naar dat moment, brengen wij u graag tussentijds al op de hoogte van de stand van zaken in onze provincie. Ook maken wij van de gelegenheid gebruik om u te wijzen op zaken waar onze gemeenten tegenaan lopen bij hun streven om aan hun opgaves te voldoen.

Hoofdlijnenakkoord 2024 - 2028

Op 16 mei 2024 werd het Hoofdlijnenakkoord 2024 - 2028 "Hoop, lef en trots" van PVV, VVD, NSC en BBB gepresenteerd. In dat akkoord wordt aangekondigd dat de uitzonderingsbepaling van de Vreemdelingenwet 2000 (op grond van de artikelen 110 en 111) zo spoedig mogelijk zal worden geactiveerd. Tevens is opgenomen dat de Spreidingswet zal worden ingetrokken door direct een tijdelijke Asielcrisiswet in te stellen.

Hiermee verdwijnt de maatschappelijke opgave echter niet. Als Limburgse Regietafel blijven we de realisatie van een stabiel landschap nastreven, omdat dat van belang is om dit weerbarstige maatschappelijke dossier op orde te krijgen. Alle gemeenten in Limburg hebben uitgesproken hun inzet op dit dossier te willen continueren en samen bij te dragen aan de verlichting van de situatie in Ter Apel.

Asielopgave

Een rondgang langs onze drie regionale regietafels leert ons dat de meeste gemeenten in Limburg redelijk op weg zijn om aan haar opgaves te voldoen.

Op peildatum 24 juni 2024 heeft de provincie Limburg 3.530 opvangplekken voor asielzoekers gerealiseerd, op een totale opgave van 5.662. De regio Midden-Limburg laat hier al goede resultaten zien, door reeds 85% van haar opgave gerealiseerd te hebben. De regio Zuid-Limburg heeft 73% gerealiseerd. Ook de regio Noord-Limburg zal spoedig haar plannen, binnen verschillende gemeenten gaan concretiseren en in uitvoering brengen, waardoor ook daar meer opvangcapaciteit geboden zal worden. Zo heeft de gemeente Venray recent haar voornemen kenbaar gemaakt een opvanglocatie voor 350 personen op te korte termijn te openen.

Daarnaast verwachten we op korte termijn in geheel Limburg nog concrete stappen te kunnen zetten, om steeds beter te voldoen aan de totale huisvestingsopgave voor asielzoekers.

Voor de exacte cijfers verwijzen we naar de bijlage bij deze brief.

Knelpunten in de opvang asielzoekers

Het huisvesten van asielzoekers is voor gemeenten zeker niet altijd een gemakkelijke opgave.

Knelpunten die door Limburgse gemeenten aangegeven worden in de realisatie van de huisvesting voor asielzoekers, hebben we zoveel mogelijk hieronder voor u opgesomd:

- Absorptievermogen. Diverse gemeenten kampen met de eigen opgaven op het gebied van huisvesting van verschillende doelgroepen in de sociale sector. Daarnaast presteren deze gemeenten laag op alle lijsten ten aanzien van welvaart, leefbaarheid, gezondheid, alfabetisering, armoede en eenzaamheid. Het absorptievermogen in deze gemeenten voor het opnemen van (extra) asielzoekers in deze gemeenten (voornamelijk in de regio Parkstad) en in deze wijken, wordt daarom als een ingewikkelde opgave gezien.
- Tijdelijkheid versus structurele voorzieningen voor de opvang/huisvesting van asielzoekers. Gemeenten kiezen bij voorkeur voor meer structurele voorzieningen (met een doorlooptijd van 2 tot 5 jaar). Oproepen om op korte termijn 100 extra asielzoekers op te vangen, landen slecht bij gemeenten en zijn ingewikkeld in het kader van een draagvlakdiscussie, binnen de gemeenteraad maar ook bij bewoners. Er wordt herhaaldelijk verzocht om een meer structurele vastgoedvisie van het COA, waardoor gemeenten daar beter op kunnen anticiperen en draagvlak kunnen creëren voor de lange termijn, zodat incidentenmanagement niet meer nodig is.
- Opvang van ontheemden in zijn totaliteit. De opvang van zowel asielzoekers als Oekraïners, is vaak een behoorlijke opgave voor gemeenten. Niet alle gemeenten zijn bedeed met een uitgebreid ambtenarenapparaat waarin op allerlei verschillende vraagstukken op korte termijn kan worden geanticipeerd. In relatie tot het vorige punt, zou samenwerking van COA op regionale schaal met gemeenten wellicht de voorkeur verdienen. Waarbij nadrukkelijk blijft gelden dat gemeentelijke eindverantwoordelijkheid en eigen regie centraal blijven staan.
- Om draagvlak te creëren is een positief narratief essentieel. We merken dat het draagvlak voor opvang van asielzoekers in gemeenten in de meeste gevallen in eerste instantie negatief is. Wanneer vestiging eenmaal heeft plaatsgevonden, nemen deze negatieve signalen vaak grotendeels en ook vrij snel weer af. We zien het dan ook als onze (provinciale) taak om de opvang van asielzoekers in onze communicatie in een positief narratief te plaatsen. Goede voorbeelden gaan we nadrukkelijker onder de aandacht brengen, maar verdienen ook landelijk de voorkeur.

Opvang Oekraïense ontheemden

Zolang de oorlog in de Oekraïne voortduurt, zal de noodzaak bestaan de ontheemden uit de verschillende regio's van Oekraïne een veilig (tijdelijk) thuis te bieden. In Limburg hebben we tot op heden 6.678 ontheemde Oekraïners onder regie van de Veiligheidsregio's kunnen opvangen. De totale

Limburgse Regietafel

opgave waarvoor de gemeenten in de provincie Limburg aan de lat staan bedraagt het huisvesten van 6.992 personen. Ook hier, net als bij de opvang asielzoekers, laat de regio Midden-Limburg goede resultaten zien, door nu reeds meer dan 100% van haar opgave gerealiseerd te hebben. Maar ook de regio's Limburg-Noord en Limburg-Zuid laten op dit onderdeel zien goed op weg te zijn om aan hun opgaves te voldoen, met respectievelijke scores van 87% en 97%. Naar verwachting, en met de plannen die wij in ontwikkeling zien bij verschillende gemeenten, gaan wij ervan uit dat in de loop van het jaar de totale opgave voor het huisvesten van Oekraïners voor de provincie Limburg gerealiseerd wordt.

Huisvesting Statushouders

Een van de grotere uitdagingen waar onze gemeenten mee kampen is de huisvesting van de statushouders. Slechts 4 van de 31 Limburgse gemeenten kunnen momenteel aan de gemeentelijke taakstelling voldoen.

Het belang van het voldoen aan deze taakstelling, kent twee zijden. Enerzijds is het van belang voor inburgering en het volgen van onderwijs dat mensen worden gehuisvest in permanente huisvesting in de gemeente die aan hen wordt toegewezen. Anderzijds zorgt voldoende doorstroom van statushouders naar reguliere woningen voor ruimte binnen de huidige AZC's.

Voor de Limburgse gemeenten geldt dat er geen sprake is van onwil, maar dat zij in veel gevallen geen passend aanbod voor de statushouders hebben. De gezinssamenstelling sluit dikwijls niet aan bij de beschikbare woningen. Deze woningen moeten passend worden toegewezen, aangezien zij in het sociale huursegment worden aangeboden. Daarnaast kunnen grote gezinnen vaak niet geplaatst worden vanwege een gebrek aan grote woningen in de sociale sector en komen alleenstaanden of alleengaanden, die al dan niet in afwachting zijn van de komst van de rest van hun gezin, niet in aanmerking komen voor een gezinswoning.

Ook in Limburg is er sprake van schaarste op de woningmarkt, waarbij de vraag mede door andere urgent woningzoekenden het aanbod ruim overstijgt. Een oplossing kan gevonden worden in het realiseren van flexwoningen of andere conceptuele manieren van (ver-)bouwen. Gemeenten ervaren echter belemmeringen door allerlei restricties in wet- en regelgeving op ruimtelijk-planologisch gebied (zoals Natura2000-regelgeving, stikstofregels, rode contouren of zelfs spuitcirkels (van gewasbeschermingsmiddelen)). Daarnaast duurt het even en lijkt het soms onmogelijk om haalbare businesscases in de vaak beperkte omvang van het aantal te realiseren flexwoningen te verkrijgen. Binnen de eigen provinciale organisatie zijn wij steeds op zoek naar manieren, om deze belemmeringen tot een minimum te beperken en in de totale volkshuisvestelijke aanpak de nodige versnelling te brengen. Op korte termijn leidt dit echter nog niet tot een hoge realisatie, terwijl naar onze mening de nadruk juist moet liggen op het realiseren van voldoende huisvesting in de breedte (bijvoorbeeld in de vorm van flexwoningen en/of conceptueel bouwen). Met het oplossen van het tekort op de woningmarkt, lossen we ook het probleem van de opvang van ontheemden makkelijker op.

Mogelijkheden en onduidelijkheden

Wij zijn ons bewust van het feit dat de opvang van ontheemden een nationale opgave betreft, waaraan we allemaal onze bijdrage moeten leveren. Wij spreken onze gemeenten met enige regelmaat aan op hun verantwoordelijkheid naar redelijkheid en billijkheid. En zoals eerder benoemd willen onze gemeenten aan hun opgaves op zowel de Asielopgave, Opgave opvang Oekraïners als aan de taakstelling Huisvesting Statushouders voldoen.

Wij ontvangen van veel gemeenten het verzoek om een handreiking of verduidelijking hoe zij op regionaal niveau de diverse huisvestingopgaves kunnen uitruilen. Vragen die onze gemeenten hierbij stellen zijn:

- Hoe kan een gemeente die meer dan aan haar opgave voldoet qua opvang van Oekraïense ontheemden, maar het niet lukt om te voldoen aan haar asielopgave, haar overschotten/tekorten uitruilen met een andere gemeente in dezelfde regio?
- Zijn er al voorbeelden van gemeenten of regio's die dit succesvol hebben kunnen bewerkstelligen en daarmee aan de taakstellingen kunnen voldoen?
- Zou het mogelijk zijn in de uitruil ook de taakstelling voor statushouders te betrekken?

De Limburgse Regietafel wordt graag, bijvoorbeeld via het secretarissen PRT-overleg nader geïnformeerd over de mogelijkheden.

Door het schetsen van de problematieken en/of vraagstukken die er in Limburg leven, hopen we dat deze belanden op tafels waar aan oplossingen wordt gewerkt. Vanuit de Limburgse Regietafel dragen wij daaraan graag bij, in persoon of door het leveren van ambtelijke capaciteit om deze vraagstukken op landelijk niveau op te lossen.

Doorstroomlocaties

Zoals u bekend is in de gemeente Horst aan de Maas een doorstroomlocatie voor statushouders in nauwe afstemming met het ministerie van Justitie en Veiligheid en het COA gerealiseerd. Een spannend proces waarin voor de gemeente nog een aantal open eindjes onduidelijk zijn. Het succes van deze pilot en de overname van het construct door andere gemeente valt of staat dan ook met het afhechten van deze open eindjes. De businesscase is financieel nog niet afgehecht en de doorlooptijd van het verblijf van statushouders zou nog eens heroverwogen moeten worden. Als er als doorlooptijd namelijk langer dan een jaar gehanteerd kan worden, wordt de businesscase positiever en voelen andere gemeenten zich meer geholpen door het aanbod van de buurgemeente met een doorstroomvoorziening. Het financiële risico van de gemeente met de voorziening neemt daarmee drastisch af en de verantwoording naar de gemeenteraad wordt daarmee positief ondersteund. Duidelijkheid aan de voorkant, voorkomt gedoe aan de achterkant en geeft gemeenten die een doorstroomvoorziening overwegen, een steun in de rug.

Conclusie

Ondanks de drie grote opgaves die spelen en de nodige knelpunten die gemeentelijk ervaren worden, zijn wij trots op de inzet van de Limburgse gemeenten. Het zijn geen makkelijke vraagstukken en oplossingen zijn zeker niet altijd simpel.

Daarnaast zijn wij ervan overtuigd dat met nog wat extra inspanning en toewijding, wij in Limburg aan onze opgaves en taakstellingen gaan voldoen. De sleutel hiervoor ligt in de onderlinge samenwerking tussen onze gemeenten en de afspraken met onder andere het COA en het Ministerie van Asiel en Migratie en het Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Tot slot, doen wij, mede namens de bestuurders van de Limburgse gemeenten, een stevig appél op het nieuwe Kabinet om de aangekondigde maatregelen in het kader van Asiel en Migratie goed te overdenken en uit te werken. Een stabiele koers en helderheid over de uitgangspunten helpen om deze ingewikkelde opgaves op te lossen en om voldoende draagvlak in gemeenten te houden.

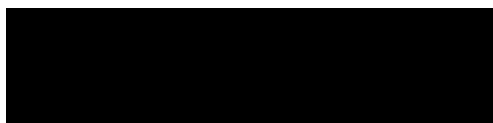

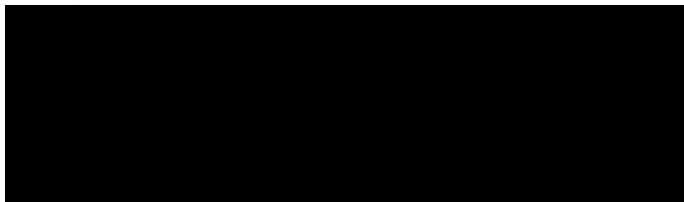
Met vriendelijke groet,
Namens de Limburgse Regietafel,

Emile Roemer, Commissaris van de Koning

Antoin Scholten, voorzitter Veiligheidsregio Noord-Limburg

Wim Hillenaar, voorzitter Veiligheidsregio Zuid-Limburg

